

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Svaneholmskolan i Borås kom-
mun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Svaneholmskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Svaneholmskolan i Borås kommun ingår i detta projekt.

Svaneholmskolan besöktes den 8 och 9 november 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsrådet Kristina Svensson och utredaren Oskar Cliffordson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Svaneholmskolan har en timplan som är gemensam med skolorna i Viskafors skolområde och rektorn uppger att elevernas undervisningstid på så sätt säkras då de lämnar skolan i årskurs 6. Timplanen anger undervisningstid i minuter per vecka, årskurs och ämne. Enligt timplanen får eleverna i årskurserna 1–3 undervisning i idrott och hälsa 80 minuter per vecka. I årskurserna 4–9 får eleverna undervisning i idrott och hälsa 100 minuter per vecka. Omräknat till undervisningstimmar per år ger detta cirka 180 timmar i årskurserna 4–6 av de cirka 500 timmar eleverna får undervisning i idrott och hälsa i årskurserna 1–9 enligt skolans timplan. Enligt skollagen är den garanterade undervisningstiden i idrott och hälsa 500 timmar för elever i grundskolans årskurser 1-9.

Vid granskningen framkommer vid intervjuer och observationer att ingen tid går bort från undervisningen i idrott och hälsa i samband med ombyte och dusch. Skolinspektionen bedömer således att eleverna vid Svaneholmskolan får undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Av lektionsplaneringen i idrott och hälsa samt vid intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna får undervisning som omfattar såväl syftet som samtliga kunskapsområden i kursplanen. Läraren har ingått i en grupp i Borås stad som brutit ned kunskapskrav och centralt innehåll för att garantera att undervisningen genomförs i enlighet med läroplanens och kursplanens krav. Simundervisning har främst legat i årskurs 2 och 3 men kommer även att genomföras i årskurserna 4 och 5 med anledning av det centrala innehållet i kursplanen. Såväl i dokumentation som vid intervjuer framkommer att stort fokus finns vid att lära alla elever att simma.

Skolan har varje år en hälsovecka. Läraren och rektorn uppger att eleverna främst får undervisning i hälsa och livsstil under hälsoveckan då skolan arbetar ämnesövergripande. Läraren berättar att kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse är de kunskapsområden som kommer att utökas i undervisningen med anledningen av den nya läroplanen detta läsår. Från och med nästa läsår kommer skolan också att ha en så kallad skolskog som kan användas i idrottsundervisningen för friluftsliv och utevistelse.

Elever uppger att de vanligast förekommande momenten är lekar, dans, hinderbana, redskapsgymnastik och stretching. De uppger vidare att de inte har bollsporter så ofta och att de har undervisning utomhus med bland annat orientering, is-vett och undervisning i allemansrätt på våren och hösten. De har även åkt skridskor och i årskurs 3 simmade de varje vecka. Elever berättar att de haft hjärt- och lungräddning och livräddning vid vatten. Läraren uppger att det moment som ofta möter motstånd hos eleverna är dans. Läraren försöker därför ha dans under delar av lektioner för att på så sätt inte göra så stor sak av att det är dans. Vi de lektioner som observerades vid granskningen dansade eleverna del av lektion och detta kombinerades med lek. Inga elever uttryckte ovilja och alla deltog. Samtliga lektioner som observerades startade med uppvärmning och avslutades med stretching och utvärdering.

Skolinspektionen bedömer att eleverna får en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa i procent¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100	100	100	100	100

Källa: Skolans uppgifter

Skolan uppvisar goda kunskapsresultat i ämnet. Samtliga elever nådde mål att uppnå i idrott och hälsa åren 2006-2010. Läraren uppger att de mål som varit svårast för eleverna att uppnå har varit simning och dans. Detta bekräftas i de skriftliga omdömen och åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av. Enligt läraren och rektorn har alla elever som är i behov av särskilt stöd åtgärdsprogram. Skolan har en motorikgrupp för elever som är i behov av extra motorisk träning. Träningen utvärderas och leder enligt läraren till gott resultat. Det framgår inte om alla elever i motorikgruppen har åtgärdsprogram eller hur elevernas behov har utretts.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram. I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av ansvarar eleverna till viss del för åtgärder. Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på att det är skolan som har ansvar för att ge elev det särskilda stöd eleven behöver. I samtal med läraren framkommer att för några elever som behövt motorisk träning har föräldrarna avböjt detta stöd. Enligt läraren kan de då få svårt att nå kunskapskraven. Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på att skolan är skyldig att ge alla elever som är i behov av särskilt stöd det stöd de behöver. Vårdnadshavare ska dock ha möjlighet att medverka vid utarbetandet av åtgärdsprogram. Vid lektionsobservationer och vid intervju med läraren framkommer att den stödundervisning som ges i form av extra motorisk träning förbereder eleverna för moment som ska genomföras och får dem att utvecklas motoriskt.

Observationerna och intervjun med läraren visar att läraren har ett genomtänkt upplägg för undervisningen. Varje lektion som observerades avslutades med

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningsfallet.

en kort utvärdering och reflektion. Läraren uppmärksammade varje elev och skapade en stödjande och uppmuntrande lärandemiljö där alla elever deltog.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att alla elever i behov av särskilt stöd ges sådant stöd och att skollagens bestämmelser om särskilt stöd vad gäller utredning och åtgärdsprogram iakttas.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Kursplanen för idrott och hälsa anger de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått i slutet av årskurs 6. Lärarnas bedömning av elevens kunskaper ska utgå från dessa krav.

Rektor uppger att skolan arbetar med elevledda utvecklingssamtal för att eleverna ska bli mer medvetna om syfte och kunskapskrav. Eleverna uppger att läraren berättat vad de är bra på och vad de behöver utveckla. Läraren berättar att han suttit med i den grupp i Borås som har arbetat med att bryta ned kursplanen för att skapa ett stödmaterial för kommunens lärare i idrott och hälsa men uppger att han vid bedömning utgår från de nationella kunskapskraven.

De lektioner som Skolinspektionen observerade avslutades med en kortare framåtsyftande bedömning kring gruppens prestation. I något fall gjordes även enskilda elever medvetna om sina prestationer och vad de och läraren behöver förändra till nästa gång.

Skolinspektionen bedömer att lärarens bedömning utgår från kunskapskraven i idrott och hälsa.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Läraren i idrott och hälsa har en idrottslärarutbildning med behörighet att undervisa samtliga årskurser i grundskolan och gymnasieskolan. Läraren undervisar samtliga elever vid skolan i idrott och hälsa.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Enligt skollagen och läroplanen ansvarar rektor för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektorn ska också enligt skollagen leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolan och verka för att utbildningen utvecklas.

Såväl intervjuer som dokumentation visar att rektorn vid Svaneholmskolan har kunskap om måluppfyllelsen i idrott och hälsa på skol- grupp- och individnivå. Rektorn besöker lektioner ibland och berättar att läraren gör skriftliga utvärderingar med eleverna. Rektorn följer upp och utvärderar såväl undervisning som resultat vid medarbetarsamtal med läraren i idrott och hälsa. Rektorn uppger att han följer upp resultaten tillsammans med läraren två gånger per termin och gör överenskommelser med läraren kring arbetet. Dessa överenskommelser

dokumenteras. Rektorn har även tagit del av det stödmaterial som Borås tagit fram i idrott och hälsa för att säkerställa att eleverna får undervisning i enlighet med läroplanens krav.

Skolinspektionen bedömer att rektorn tar ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa täcker in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven. Skolan behöver dock se till att alla elever i behov av särskilt stöd ges sådant stöd och att skollagens bestämmelser om särskilt stöd vad gäller utredning och åtgärdsprogram iakttas.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Av intervjuer med lärare och elever framgår att undervisningen till stora delar anpassas efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenhet och tänkande. Läraren uppger att han försöker få alla elever att ta ansvar för sitt eget lärande.

Läraren ger exempel på hur han anpassar undervisningen utifrån elevernas olika behov och förutsättningar både vad gäller stöd som utmaningar. Ibland förekommer att läraren grupperar eleverna efter förkunskaper för att kunna utmana dem som behöver det. Övningar kan göras på olika sätt och anpassas efter eleven. Detta bekräftas även vid de observationer som gjordes vid besöket. Läraren gav olika alternativ på hur övningarna kunde utföras och uppmanade eleverna att tänja sina gränser till nästa gång. Eleverna berättar att de inte upplever att man behöver idrotta på fritiden för att vara duktig i idrottsundervisningen och anser inte att undervisningens utformning ger flickor eller pojkar fördel. Läraren utvärderar regelbundet undervisningen tillsammans med eleverna och uppger att han använder resultatet för planeringen av undervisningen i idrott och hälsa.

Eleverna uppger dock i intervju att de i mycket liten grad får vara med vid planeringen av undervisningen och säger att de ibland kan få välja mellan olika uppgifter och att de vid något tillfälle har lektion där de får välja fritt. Läraren uppger att syftet, det centrala innehållet och kunskapskraven inte ger så stort utrymme för eleverna att bli delaktiga i planeringen men att eleverna kan påverka innehållet vid de skriftliga utvärderingarna. Läraren uppger att han förändrar sin planering utifrån vad elevernas utvärdering visar.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att eleverna i större utsträckning får vara med vid planeringen av undervisningen i idrott och hälsa.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Läraren berättar att han försökt presentera styrdokumentens innehåll för eleverna och har pratat lite extra med årskurserna 4 och 5 om de nya kunskapskraven. De har även vid något tillfälle fått reflektera över vad de befinner sig i förhållande till kunskapskraven. Eleverna uppger att de fått läsa kursplanetexten i idrott och hälsa tillsammans och prata om vad den betyder och vet att de ska kunna simma och dansa.

Eleverna berättar att de varje lektion får veta vad de ska göra men läraren berättar inte varför de ska göra det de gör och kopplar inte innehållet till kunskapskraven i samband med undervisningen. Vid de lektioner Skolinspektionen observerade gjordes eleverna medvetna om vad de skulle göra. Inte vid något tillfälle berättade läraren om vad eleverna skulle kunna eller nämnde läroplansmål eller kunskapskrav.

Skolan behöver utveckla arbetet med att tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Skolans idrottshall är sliten och förhållandevis liten. Eleverna undervisas dock i små grupper och om klasserna är stora undervisas eleverna i halvklass. Läraren uppger att nödvändig utrustning finns även om mer skulle önskas.

På skolgården finns en stor grusplan och orientering genomförs i en närliggande skog. Simundervisningen bedrivs främst i Viskafors simhall men även i Stadsparksbadet i Borås. Eleverna berättar att de aldrig behöver bekosta transporter eller utrustning vare sig på friluftsdagar eller vid undervisning i idrott och hälsa. Rektorn uppger att skolan ordnar skridskor till dem som inte har några.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Läraren uppger att han alltid kontrollerar närvaron. Rektorn berättar att närvaron i idrott och hälsa är mycket hög och det är sällsynt att elever inte deltar på lektionerna. Samtliga lärare registrerar frånvaro som sedan läggs in i skolans

system för registrering av frånvaro. Läraren berättar att om eleven har någon liten skada eller saknar idrottskläder anpassar läraren undervisningen så att eleven kan delta efter förmåga. Vid de lektioner som observerades deltog alla elever som var närvarande, även de som saknade ombyte eller skor. Om någon elev satte sig ned av någon anledning gick läraren genast fram till eleven för att höra anledningen till att eleven inte deltog. Detta var framgångsrikt och eleverna deltog snart igen.

Skolinspektionen bedömer att läraren kontrollerar elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Av intervjuer med rektorn och läraren framgår att inga elever är befriade från undervisningen i idrott och hälsa. Rektorn uppger att skolan inte heller tidigare har befriat elever från undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Läraren i idrott och hälsa ingår i skolans arbetslag. Ämnesövergripande samverkan med skolans lärare sker främst under hälsoveckan. Läraren deltar i arbetsplatskonferenser där samtal förs kring elevernas utveckling. Läraren undervisar även på en annan skola i området och uppger att han samverkar med idrottslärarna där. Läraren berättar att samverkan med idrottslärare i hela Borås förekommer, främst i arbetet med att ta fram stödmaterialet i idrott och hälsa.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Läraren och rektorn uppger att kompetensutveckling i idrott och hälsa främst fokuserat den nya läroplanen. Läraren har deltagit i ett antal större projekt i Borås men de har inte direkt varit kopplade till idrott och hälsa. Med anledning av förändringar i läroplanen kommer läraren att få kompetensutveckling i friluftsverksamhet. Läraren ska även få kompetensutveckling i yoga. Borås kommun har satsat på att kompetensutveckla lärarna i bedömning för lärande (BFL) och idrottsläraren ingår i denna kompetensutvecklingssatsning.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Rektor och läraren uppger att skolan främst samverkar med två föreningar i trakten: Viskafors IF (fotboll och innebandy) och Viskafors AK (brottning). Idrottsföreningarna vänder sig både till flickor och till pojkar. Vid skolans hälsovecka bjuds idrottsföreningarna in för att presentera sin verksamhet. Skolan lånar också ut sina lokaler till idrottsföreningar och har lånat lokal för brottning på elevens val. Läraren uppger att föreningarna aldrig undervisar eleverna i idrott och hälsa.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Enligt eleverna förekommer inga kränkningar mellan lärare och elever. Eleverna berättar att det kan bli lite stökigt i undervisningen. Både lärare och elever uppger att det kan bli bråk i omklädnadstummen men att lärarna då reder ut vad som hänt. Eleverna uppger att det var värre med bråk tidigare. Läraren berättar att det är svårt att hinna vara med vid omklädningen men att de på förekommen anledning periodvis haft vuxna i omklädnadsrummen. Läraren är med så mycket han kan i samband med omklädnad och berättar att eleverna oftast retas på lika villkor. Om kränkningar har förekommit har detta rapporterats till rektorn och åtgärdats. Eleverna uppger att lärarna i klassrummet inte alltid frågar hur det varit i omklädnadsrummet.

Läraren berättar att han försöker skapa förutsättningar för eleverna att göra saker i sin takt i mindre grupper. Syftet är att ingen ska känna sig utsatt för att andra tittar på dem. Läraren menar att han arbetar för att eleverna ska hjälpa varandra att lyckas. Såväl lärare som elever uppger att det alltid är läraren som gör gruppuppdelningar.

Såväl rektor, lärare som elever uppger att skolan utreder och åtgärdar de kränkningar som kommit till personalens kännedom. Läraren berättar att han pratar enskilt med elever som betett sig illa men tar också i allmänna ordalag upp händelser i gruppen och berättar för klassföreståndaren vad som hänt.

Skolinspektionen bedömer att skolan ser till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen i idrott och hälsa till stora delar uppfyller styrdokumentens krav på en likvärdig ut-

bildning efter varje elevs förutsättningar och behov. Skolan behöver dock se till att eleverna i större utsträckning får vara med vid planeringen av undervisningen i idrott och hälsa och tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för idrott och hälsa.

Tvärgående granskningsaspekt:**Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?**

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Rektorn uppger att ett gemensamt arbete kring IT finns i kommunen. Rektorn har varit aktiv i detta arbete men anser nu att det avstannat något. Lärarna på skolan har fått utbildning i praktisk IT- och mediekompetens (PIM). Borås stad har en arbetsplan kring IT för F-9 men rektorn upplever att kommunen inte följer upp arbetet utifrån planen på skolorna. I kommunens nya utvecklingsplan handlar ett av nio områden om IT.

Svaneholmskolan har utarbetat en egen arbetsplan för IT och rektorn anser att skolan ger eleverna digital kompetens och att lärarna har tillräcklig kompetens för detta. Det är främst arbetsplanen som styr arbetet kring IT på skolan. Skolan har ett digitalt utvecklat verktyg som är anpassat till den nya läroplanen. Eleverna har egna konton från första klass och skolan har fungerande datorer, projektorer och nätverk.

Läraren i idrott och hälsa uppger att han ibland använder dator vid teoretiska moment i undervisningen. De har tittat på film om livräddning och använt datorn vid genomgång av den nya läroplanen. Läraren genomgår en IT-

utbildning och har även diskuterat med andra lärare i idrott och hälsa om möjligheter att använda IT i undervisningen. Läraren uppger att möjligheter finns på skolan att utveckla IT i undervisningen gällande bland annat livräddning, allemansrätt och orientering. Utrustning för detta finns i klassrummen som kan användas i undervisningen. Eleverna berättar att de inte känner till att de använt IT i idrottsundervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att IT används till viss del i undervisningen i idrott och hälsa. Det är angeläget att skolan fortsätter arbetet med att utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa så att det stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala kompetens.

Bakgrundsuppgifter om Borås kommun och Svaneholmskolan

Borås kommun ligger i Västra Götalands län. Kommunen hade år 2010 cirka 103 000 invånare. Borås kommun är indelad i tre stadsdelar med tillhörande nämnd och förvaltning. 41 kommunala grundskolor och 4 fristående grundskolor fanns i kommunen läsåret 2011/2012.

Svaneholm är ett samhälle i Borås kommun som ligger cirka 2 mil sydväst om Borås stad. Svaneholmskolan tillhör stadsdel Väster som ansvarar för 14 grundskolor i kommunen och ingår i Viskafors skolområde tillsammans med ytterligare två grundskolor. Svaneholmskolan är en F-5 skola med cirka 95 elever läsåret 2011/2012. 35 av eleverna går i årskurs 4 och 5 i två åldershomogena klasser. Skolan har ett arbetslag och leds av en rektor som även ansvarar för fritidshemmet vid skolan. Få elever vid skolan har utländsk bakgrund och endast 15 procent av eleverna hade läsåret 2009/2010 föräldrar med eftergymnasial utbildning, att jämföra med 32 procent av kommunens befolkning.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4 – 6.